

ҚР Премьер-Министрінің орынбасары – Ауыл шаруашылығы министрі А.И. Мырзахметовтің ҚР Парламентіндегі Үкімет сағатында «Агроөнеркәсіптік кешенді мемлекеттік қолдаудың жаңа бағыттары мен отандық агробизнестің бәсекеге қабілеттілігін арттыру перспективалары туралы» тақырыбында жасайтын баяндамасы

**Құрметті Владимир Карпович!
Құрметті депутаттар!**

(Бастапқы слайд) Агроөнеркәсіптік кешеннің елдің экономикалық, сондай-ақ әлеуметтік дамуы үшін маңызы зор.

Осыған байланысты, оның тиімділігін арттыру үшін агроөнеркәсіптік кешеннің дамуын реттеу саясаты жақсартылуда.

Мемлекет басшысының тапсырмасын орындау үшін Министрлік жаңа Агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын әзірлеуде.

(1-слайд) АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕННІҢ ДАМУЫН ТЕЖЕЙТІН НЕГІЗГІ ФАКТОРЛАР

Министрлік жүргізген талдау саланың дамуын тежейтін мынадай негізгі факторларды айқындады:

- Жеке қосалқы шаруашылықтар мен ұсақ шаруа және фермерлік қожалықтардың ресурсын пайдаланудың төмендігі.

Олар өндірген өнімді дайындау және өткізу мәселелері шешілмеген, ал олар сүттің, еттің, картоптың, жемістер мен көкөністердің 70-90%-ын өндіреді.

- Өнімді өңдеу үлесінің төмендігі.

Қазіргі уақытта еттің, сүттің, жеміс пен көкөністің 30%-дан төмені өңделеді. Бұл ретте барлық өңдеуші зауыттар (403 бірлік) 20-60%-ға жүктелген.

- Бидай өндірудің артық көлемі – жыл сайынғы өтпелі қалдық 2-3 млн. тонна.

Ал құрама жем (1,3 млн. тонна), арпа, жүгері, азықтық және майлы дақылдар (2,7 млн. тонна) өндірудің жетіспеушілігі өз кезегінде мал шаруашылығының дамуын тежейді;

(2-слайд) АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕННІҢ ДАМУЫН ТЕЖЕЙТІН НЕГІЗГІ ФАКТОРЛАР (жалғасы)

- Импорт үлесінің жоғары, ал экспорт деңгейінің төмен болуы.

Айталық, өндіріс көлемі ішкі қажеттіліктерден асып түсетін ет, тірі мал, дәнді-бұршақты дақылдардың 5%-дан аз көлемі экспортталады.

Сондай-ақ елде өндіруге болатын қант, көкөніс консервілері, ет және сүт өнімдері, өсімдік майы, құс еті өнімдері импортының үлесі жоғары (40%-дан 90%-ға дейін).

- Аграрлық ғылымның әлсіздігі және аграрлық технологияларды трансферттеу жүйесінің болмауы.
- Мемлекеттік қолдаудың төмендігі қолжетімділігі.

Мысалы, ҚазАгро-ның тікелей кредит беруінің 50%-ы қарыз алушылардың 1%-на келеді, ал субсидия түріндегі қолдауды ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің тек 30%-ы ғана алады.

Барлық жоғарыда көрсетілген проблемалар 2015 жылы **1,3 млрд. АҚШ доллары** көлеміндегі ішкі сауданың теріс сальдосына әкеп соқты (экспорт – 2,1 млрд. АҚШ доллары, импорт – 3,4 млрд. АҚШ доллары).

(3-слайд). МЕМЛЕКЕТТІК БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Анықталған проблемалардың негізінде, нарықта сұранысқа ие, бәсекеге қабілетті агроөнеркәсіптік кешен өнімін өндіруді қамтамасыз ету – Бағдарламаның мақсаты болып айқындалды.

Мақсатты іске асыруға слайдта келтірілген сегіз (8) міндет бағытталған:

1. 500 мыңнан астам жеке қосалқы шаруашылық пен ұсақ шаруа (фермер) қожалықтарына арналған ауыл шаруашылығы кооперациясы;
2. Агроөнеркәсіптік кешенді мемлекеттік реттеуді жетілдіру;
3. Агротехнологияларды трансферттеудің тиімді жүйесін қалыптастыру;
4. Мақсатқа бағытталған экспорттық саясат, органикалық өнім брендині ілгерілету;
5. Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді барынша қамти отырып, мемлекеттік қолдаудың тиімділігі мен қолжетімділігі;
6. Мал шаруашылығының тиімділігін 40%-ға арттыру;
7. Өсімдік шаруашылығының тиімділігін 30%-ға арттыру;
8. Кәсіпорындардың өңдеу және жүктелу үлесін 1,3 есеге арттыру.

(4-слайд). ӨНІМДІ ӨТКІЗУ МЕН ӨНДЕУГЕ АРНАЛҒАН АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ КООПЕРАЦИЯСЫ

Слайдта кооперативті құру схемасы ұсынылған.

Бар-жоғы 5 жылдың ішінде 500 мыңнан астам жеке қосалқы шаруашылық пен ұсақ шаруа (фермер) қожалықты ауыл шаруашылығы кооперациясына тарту жоспарлануда. Кооперативтер мынадай негізгі бағыттар бойынша құрылатын болады – сүт, ет, жеміс және көкөністерді жинау. Мұндағы ерекшелік – есеп айырысу тікелей өндіруші кооператив мүшесімен жүргізіледі, ал субсидияны кооператив алатын болады. Кооперативтер сондай-ақ ветеринария, ұрықтандыру, жемшөп өндіру, агрохимия, логистика және т.б. бойынша қызметтер көрсететін болады.

Жоғарыда көрсетілген шаралар өңдеуші кәсіпорындардың жүктелуін 30%-ға арттыруға, өндіруші мен соңғы тұтынушы арасындағы сауда үстеме бағасын 15-20%-ға төмендетуге, сондай-ақ ауылға ауыл шаруашылығы өнімі үшін қосымша шамамен 300 млрд. теңге пайда алуға мүмкіндік береді.

(5-слайд). МАҚСАТҚА БАҒЫТТАЛҒАН ЭКСПОРТТЫҚ САЯСАТ

Өнімді сыртқы нарықтарға ілгерілету кезінде отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді қолдау мақсатында бір мезгілде «ҚазАгроГарант» акционерлік қоғамымен біріктіре отырып және «KAZNEX» акционерлік қоғамымен тығыз өзара іс-қимыл жасай отырып, «Азық-түлік

келісімшарт компаниясы» акционерлік қоғамы базасында Агроөнеркәсіптік кешендегі экспорттық орталық (бұдан әрі – Орталық) құру жоспарлануда.

Құрылатын Орталықтың функциялары:

1. Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерден сыртқы нарықта сұранысқа ие ауыл шаруашылығы өнімдерін (сиыр еті, қой еті, шошқа еті, дәнді-бұршақты, майлы, жеміс-көкөніс дақылдары) форвардтық сатып алу және экспорттық каналдар құру.

2. Сыртқы нарықтарды талдау және өткізудің перспективалы елдері үшін (Ресей, Қытай, Үндістан, Орталық Азия және Таяу Шығыс елдері) жол карталарын жасау.

3. Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер үшін экспорттық тауашалар іздеу.

4. Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің экспорттық келісімшарттарын саудалық қаржыландыру және сақтандыру.

5. «KZ ORGANIC FOOD» қоса алғанда шатырлы брендтерді ілгерілету.

(6-слайд). «КАЗАГРО» ҰБХ» АҚ КРЕДИТТІК САЯСАТЫ

«ҚазАгро» ҰБХ» акционерлік қоғамының кредиттік саясаты Министрліктің алдында тұрған мақсаттар мен міндеттерді есепке ала отырып, түзетілетін болады. Осыған байланысты, кредит беру тәсілдері «ҚазАгро» акционерлік қоғамы желісі бойынша қайта қаралады.

Мәселен, ауыл шаруашылығы өндірушілерінің барлық санатын кредиттік ресурстармен қамтуды кеңейту жоспарлануда. Кредиттік өнім бірінші кезекте ауыл шаруашылығы кооперативтеріне, шағын және орта агробизнеске бағытталады.

«ҚазАгро» ҰБХ» акционерлік қоғамы арқылы берілетін кредиттер бойынша барабар пайыздық мөлшерлеме белгіленеді. Мысалы, келесі жылдан бастап соңғы тұтынушы үшін көктемгі дала жұмыстарына арналған кредит жылдық 3 пайызға дейін (2016 жылғы 7,4 пайыздың орнына) төмендеген.

Кредит беру туралы шешім қабылдауда айқындылықты қамтамасыз ету және оның тәртібін оңтайландыру мақсатында Холдинг желісі бойынша кредит беру процесін автоматтандыру жұмысы жалғасатын болады.

(7-слайд) МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ СУБСИДИЯЛАУ

Мал шаруашылығын мемлекеттік қолдау субсидиялаудың 34 бағыты бойынша жүзеге асырылады. Мемлекеттік бағдарлама шеңберінде саланы субсидиялау бағдарламаларын жетілдіру көзделуде.

- **Мына 4 төрт бағыт алып тасталады:**

- 1) етті бағыттағы асыл тұқымды ірі қара мал импорты;
- 2) жалпы табындарда сүтті асыл тұқымды бұқаларды ұстау;
- 3) ірі бордақылау алаңдарына бұқаларды өткізу;

4) ірі және құнарлы азықты арзандату.

- **Жеті (7) бағыт бойынша субсидия нормативтерін ұлғайту;**

- **8 бағыт бойынша шекті мөлшерін төмендету және өлшемшарттарын қайта қарау;**

- **субсидиялаудың алты (6) жаңа бағытын, оның ішінде төрт (4) өңірлік бағытты қосу;**

- **жергілікті атқарушы органдарға бес (5) бағытты беру;**

- **он (10) бағыт өзгеріссіз қалады.**

(8-слайд). ӨСІМДІК ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ СУБСИДИЯЛАУ

Өсімдік шаруашылығындағы субсидиялау тиімділігін арттыру үшін гектарлық субсидиялаудан соңғы өнімді субсидиялауға және басым дақылдардың көктемгі дала жұмыстарына кредит беруге көшу көзделуде.

Гектарлық субсидиялаудан бас тарту себептері:

1) Өртараптандыру қарқынының төмендігі

Егіс құрылымындағы бидайдың үлесі жоғары күйінде қалып отыр (ғылым ұсынғаны 45% болғанда нақтысы 57%), өндіріс көлемінің жоғары болуына байланысты бұл өткізу бағасына әсер етеді.

Анықтама ретінде:

Соңғы 5 жылда (2011-2015 жылдар) астықтың орташа жылдық ауыспалы қалдығы 5,5 млн. тоннаны, оның ішінде бидай 5,0 млн. тоннаны құрады. Яғни, өнімнің көп көлемі сұранысқа ие емес, осыған байланысты ауыл шаруашылығы алқаптарын тиімді пайдалану мәселесі туындайды.

2) Құрама жем шығаратын май өңдеуші зауыттар жүктемесінің төмендігі.

Май өңдеуші зауыттардың жүктемесі 550 мың тоннаны немесе 45%-ды, ал құрама жем зауыттарының жүктемесі 1,2 млн. тоннаны немесе тиісінше 42%-ды құрайды.

3) Импорттың жоғары үлесі: өсімдік майының импорты 160 мың тоннаны немесе 40 пайызды, қант импорты 432 мың тоннаны немесе 97 пайызды құрайды.

Аталған проблемаларды шешу мен мал шаруашылығы саласын құнарлы азықпен қамтамасыз ету және кейіннен экспортқа бағытталған қосылған құны жоғары өнім өндірісін қамтамасыз ету мақсатында **нақты тізбедегі дақылдар өндірісін** ынталандыру қажеттілігі туындады.

Оператор ретінде «Азық түлік келісім шарт корпорациясы» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының әлеуетін:

1) көктемгі дала жұмыстарына кредит беру жолымен нақты тізбедегі дақылдар өндірісін қаржыландыру үшін;

2) кейіннен құрама жем зауыттарына (арпа, жүгері) немесе қайта өңдеу үшін өңдеуші зауыттарға (майлы дақылдар және жүгері) өткізілетін өнімді сатып алу үшін пайдалану көзделеді.

Көрсетілген факторларды есепке ала отырып, ауыл шаруашылығы дақылдарының **6 түрін** (бидай, арпа, сұлы, астыққа арналған жүгері) **гектар бойынша субсидиялаудың қолданыстағы тәртібін алып тастау** жоспарлануда.

(9-слайд). Соңғы уақытта ауыл шаруашылығы техникаларын және жабдықтарын жаңартуда ірі агрохолдингтердің қымбат импорттық техникасын сатып алу диспаритеті қалыптасқан. Бұл жалпы агроөнеркәсіптік кешен бойынша машина-тракторлық парктерді және ауыл шаруашылығы жабдықтарын жаңарту процесінің баяулап қалуына себеп болды.

Алыс шетелдің және Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы елдерінің ауыл шаруашылығы техникасын сатып алу бойынша ұсынылған нұсқалар нақ сол қаражатқа жаңарту қарқынын арттыруға мүмкіндік береді.

Бұған инвестициялық субсидиялау нормативін Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығынан шығатын арзан техника сатып алуға бағыттау ықпал етеді. Бұл ретте, Министрлік пен Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының ірі машина жасау компаниялары арасында Қазақстанда локализация деңгейі жоғары (55 пайызға дейін) ауыл шаруашылығы техникасының өндірісін ұйымдастыру туралы келісім жасалатын болады.

(10-слайд) МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІН 40%-ҒА АРТТЫРУ.

Бұдан бұрын республикада жануарларды азықтандырудың белгіленген рациондарын сақтауды ескере отырып, азық өндіру бойынша мақсатқа бағытталған жұмыс жүргізілмеген. Мал шаруашылығының тиімділігін арттыру үшін:

- елдің азық бойынша теңгерімі әзірленетін болады;

- құрама жем өндірісі артып (1,3 млн. тоннаға), құрама жем зауыттарының жүктемесін қамтамасыз ету 48%-дан 80%-ға дейін жоғарылайтын болады (форвардтық сатып алу (Азық-түлік келісімшарт корпорациясы), құрамдас бөліктерін (арпа, жүгері) сатып алуды субсидиялау.

Сондай-ақ, құдық орналастыруды субсидиялау (салымдардың 80%-ы) бағдарламасын жалғастыру (5 жыл ішінде жалпы сомасы 22,3 млрд. теңгеге 3,5 мың құдық) жолымен суландырылған жайылымдар алаңын кеңейту (47 млн. гектардан 65 млн. гектарға дейін) жоспарлануда.

Селекциялық-асыл тұқымдық жұмысты жалғастыру, сондай-ақ түпкі нәтижеге байланыстыра отырып субсидиялау (аналық мал басын субсидиялаудан алынған төлге көшу) тетіктерін жетілдіру арқылы асыл тұқымды жануарлар басын арттыру жоспарланып отыр.

Ұсынылып отырған шаралар арқасында:

1) сиыр етінің экспорты 6,5 мың тоннадан 70 мың тоннаға дейін;

қой етінің экспорты 100 тоннадан 10 мың тоннаға дейін;

шошқа етінің экспорты 2 мың тоннадан 10 мың тоннаға дейін артатын болады;

2) сүт өңдеу 1,2 млн. тоннадан 1,8 млн. тоннаға дейін;

құс етін өңдеу 146 мың тоннадан 220 мың тоннаға дейін;

сиыр етін өңдеу 416 мың тоннадан 500 мың тоннаға дейін;

қой етін өңдеу 144 мың тоннадан 180 мың тоннаға дейін;

шошқа етін өңдеу 1,2 млн. тоннадан 1,8 млн. тоннаға дейін ұлғаятын болады;

3) құс етін импорттау 161 мың тоннадан 80 мың тоннаға дейін;

ет өнімдерін импорттау 38 мың тоннадан 13 мың тоннаға дейін;

сүт өнімдерін импорттау 29 мың тоннадан 20 мың тоннаға дейін азаятын болады.

(11-слайд). ӨСІМДІК ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІН 30%-ҒА АРТТЫРУ.

Егіс алаңдарын әртараптандыру жалғасатын болады. Бидай алаңдары 2,3 млн. гектарға қысқартылады (2016 жылғы 12,4 млн. гектардан 2021 жылға 10,1 млн гектарға дейін). Босаған алаңдарға арпа, сұлы, дәнді жүгері, майлы дақылдар мен басқа да дақылдар егілетін болады. Біз алаңдар бойынша дақылдар мен өңірлер бөлінісінде қажетті есептемелер дайындап қойдық.

Сондай-ақ, минералды тыңайтқыштар енгізуді ынталандыруға 1,5 есеге (11%-дан 16%-ға дейін) және сапалы сортты тұқым егістері алаңының үлесін арттыруға 2 есеге (3%-дан 6%-ға дейін) артық көңіл бөлінетін болады.

Сапалы сортты тұқымдардың пайдаланылуын арттыру субсидиялау тетігін жетілдіру есебінен жүзеге асырылады (тұқым сатып алу нормаларына сәйкес бірінші репродукция тұқымынан төмен емес тұқымды сатып алудан бірегей және элиталық тұқым сатып алуға көшу).

Нәтижесінде, біз 2021 жылға қарай:

- қант қызылшасын өндіруді 1 074 мың тоннаға;
- сұлы өндіруді 236 мың тоннаға;
- өсімдік майын өндіруді 481 мың тоннаға;
- жүгері өндіруді 257 мың тоннаға;
- арпа өндіруді 1,2 млн. тоннаға;
- қант өндіруді 107 мың тоннаға;
- майлы дақылдар өндіруді 1 млн. тоннаға арттыруды

жоспарлап отырмыз.

Сондай-ақ:

- өсімдік майын импорттауды 160 мың тоннадан 80 мың тоннаға дейін;
- жеміс-көкөніс өнімдерін импорттауды 99 мың тоннадан 62 мың тоннаға дейін;
- қант импорттауды 185 мың тоннадан 75 мың тоннаға дейін қысқарту көзделіп отыр.

**(12-слайд). АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДІ
МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІ ЖЕТІЛДІРУ.**

- Жер ресурстарын ұтымды пайдалану
Бұл міндет шеңберінде Жер комиссиясының қорытындылары бойынша тұжырымдалған шаралар қабылданып, оның ішінде жердің жаңа кадастрлық құнын айқындау және шынайы деректер базасын қалыптастыру жүзеге асырылады.

- Айналымға суармалы жерлерді тарту

Аталған міндет шеңберінде:

- тұрақты суарылатын 610 мың гектар жерді айналымға енгізу;
- көлтабандап суарылатын 368 мың гектар жерді айналымға енгізу;
- 13 мың гектар коллекторлық-дренаждық желіні реконструкциялау;
- апатты 42 су қоймасын реконструкциялау және жаңа 22 су қоймасын салу жоспарлануда.

**(13-слайд). АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДІ
МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІ ЖЕТІЛДІРУ (жалғасы)**

- ветеринария бойынша мынадай іс-шаралар жоспарланып отыр:
 - мал иелерінің ветеринариялық іс-шараларды жүргізбегені жауапкершілігін күшейту;
 - жергілікті атқарушы органдардың ветеринария бөлімшелері қызметінің тиімділігін бағалауды енгізу;
 - аудандық ветеринария бөлімдерінің облыстық ветеринария басқармаларына бағынысты ету;
 - жергілікті атқарушы органдар құрған ветеринариялық ұйымдарға қойылатын талаптарды айқындау;
 - ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің ветеринар дәрігерлерінің жергілікті атқарушы органдардың аудандық ветеринария бөлімдеріне есептілігін белгілеу.
- Фитосанитарияда аса қауіпті, зиянды және карантинді организмдерге қарсы химиялық өңдеулер жүргізу

бойынша ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге міндеттеме жүктеу жоспарланып отыр.

- Тамақ қауіпсіздігі бойынша тамақ өнімдерінің қауіпсіздігін техникалық реттеу саласындағы нормативтік құқықтық актілерді және нормативтік-техникалық құжаттарды өзектендіру, әзірлеу және біріздендіру жүргізілетін болады.

(14-слайд). АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДІ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІ ЖЕТІЛДІРУ

- Органикалық өнімдердің қазақстандық брендін жылжыту шеңберінде:

- халықаралық нормаларға сәйкес органикалық өнімдер өндірісі, айналымы және оларды сертификаттау стандарттары әзірленеді.

- халықаралық нормаларға сәйкес органикалық өнімдерді сертификаттау жөніндегі зертханалар құрылады.

- ғылым, білім және өндірісті интеграциялау үшін:

- Сейфуллин атындағы ҚазАТУ және Қазақ ұлттық аграрлық университеті базасында екі агроорталық құрылатын болады;

- Ғылыми-зерттеу және тәжірибе-конструкторлық әзірлемелер өндірушілердің тапсырыстары бойынша жүргізіледі;

- Байқаудан өткен озық технологияларды трансферттеу жүзеге асыралады;

- Өндірушілерге білім беру жүйесі жақсартылады.

- Мемлекеттік бағдарламада қойылған міндеттерді іске асыру үшін:

- «Жеке қосалқы шаруашылықтар туралы» Заң әзірленетін болады;

- Жер, Салық, Экологиялық және Кәсіпкерлік кодекстерге:

- Қазақстан Республикасының Жер кодексі *(ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің ұтымды пайдаланылуын бақылау бөлігінде);*

- «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының кодексі *(салықтық жеңілдіктер беру арқылы ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді ынталандыру бөлігінде);*

- Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі *(мал шаруашылығының қалдықтарын экологиялық шығарындылар тізбесінен алып тастау бөлігінде);*

- Қазақстан Республикасының кәсіпкерлік кодексі *(АӨК субъектілерін мемлекеттік қолдау шараларын корреляциялау бөлігінде)*

- және салалық Заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

(15-слайд). ҚАРЖЫЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

2017-2021 жылдарға арналған Бағдарламаның бюджеті 1,8 трлн. теңгені құрайды және 2017-2019 жылдарға арнап бекітілген мемлекеттік бюджетке сәйкес келеді.

(16-слайд). БАҒДАРЛАМАНЫҢ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУ

Мемлекеттік бағдарламаны іске асыру:

1) ауыл шаруашылығы өнімдері жалпы шығарылымының 3,3 трлн. теңгеден 4,3 трлн. теңгеге дейін 1,3 есе ұлғаюын;

2) еңбек өнімділігінің 1,2 млн. теңгеден 1,9 млн. теңгеге дейін 50%-ға өсуін;

3) экспорттың 2,1 млрд. АҚШ долларынан 2,5 млрд. АҚШ долларына дейін 17%-ға артуын, импорттың 3,4 млрд. АҚШ долларынан 2,8 млрд. АҚШ долларына дейін 17%-ға қысқаруын;

4) суармалы жерлер алаңдарының 1,4 млн. гектардан 2 млн. гектарға дейін 40%-ға кеңеюін;

5) ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді мемлекеттік қолдау шараларымен қамтуды 7 есеге кеңеюін, яғни мемлекеттік қолдау алатын тауар өндірушілерді 67 мыңнан 500 мыңға дейін жетуін;

6) 500 мыңнан астам жеке қосалқы шаруашылықтарды, шағын шаруа (фермер) қожалықтарын кооперативтер арқылы өнім өткізу жүйесіне тартылуын;

7) ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу үлесінің және кәсіпорындардың қайта өңдеу бойынша жүктемесінің **1,3 есеге** ұлғаюын;

8) салаға жеке инвестициялар көлемінің **134** млрд. теңгеден **427** млрд. теңгеге дейін 3 еседен астам өсуін қамтамасыз етеді.